

GEOECONOMIC STRATEGY IN THE CONDITIONS OF MODERN GEOPOLITICAL CHALLENGES

Copyright © 2024 the Author/s
Peer review method: Double-Blind
Accepted: January 29, 2024
Published: February 17, 2024
Original scientific article
DOI suffix: 10.36962/NEC19012024-60

Mariam Khorava
PHD student at Tbilisi State University
ORCID-ID - 0009-0000-7918-7637
E-Mail: mm.khorava@gmail.com
Cell: (+995) 555454452

ABSTRACT

This article examines contemporary geoeconomic strategy amidst global geopolitical and economic challenges. Coined by Edward Lutwak, geoeconomics integrates international economics, geopolitics, and strategy, emphasizing economic power in global dynamics.

Examining the connection of economic policies with geopolitical interests, the article investigates how states use economic instruments to assert power, maneuver regional hegemonies, and safeguard strategic objectives. The article highlights the transformative impact of events like Brexit, the COVID-19 pandemic, and the Russian invasion of Ukraine in February of 2022, emphasizing the importance of economic diplomacy in the complexity of contemporary challenges.

In navigating this landscape, states must adopt nuanced geoeconomic strategies to secure their national interests effectively. The article underscores the necessity for innovative approaches to address modern geopolitical complexities and ensure relevance in an interconnected world.

Keywords: geoeconomics, geopolitics, economic policy, world economic order, international economic relations.

REFERENCES:

- 1.Kvinikadze, G. (2018) Geoeconomics, 168-223. "Universal" press;
- 2.Luttwak, E. N. (1990). From Geopolitics to Geo-Economics: Logic of Conflict, Grammar of Commerce. The National Interest, 20, 17-23;
- 3.Soren Scholvin & Mikael Wogell (2018), Power politics by economic means: Geoeconomics as an analytical approach and foreign policy practice;
- 4.Blackwill, R.D., Harris, J. (2016). War by Othermeans: Geoeconomics and Statecraft. Harvard, Belknap Press;
- 5.Cowen D, and Smith N. (2009), "After Geopolitics?: From the Geopolitical Social to Geoeconomics," Antipode, vol. 41, no. 1;
- 6.Babić, M., Dixon, A.D., Liu, I.T. (2022). Geoeconomics in a Changing Global Order;
- 7.In: Babić, M., Dixon, A.D., Liu, I.T. (eds) The Political Economy of Geoeconomics: Europe in a Changing World. International Political Economy Series. Palgrave Macmillan, Cham;
- 8.World Economic Forum, Geo-economics Seven Challenges to Globalization, Global Agenda Councils.

გეოეკონომიკური სტრატეგია თანამედროვე გეოპოლიტიკური გამოწვევების პირობებში

მარიამ ხორავა

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოქტორანტი

ელ.ფოსტა: mm.khorava@gmail.com

ტელ: (+995) 555454452

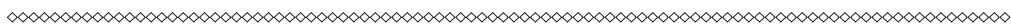
აბსტრაქტი

სტატია განიხილავს თანამედროვე გეოეკონომიკურ სტრატეგიას გლობალური გეოპოლიტიკური და ეკონომიკური გამოწვევების ფონზე. ედვარდ ლუტვაკის მიერ შექმნილი ტერმინი „გეოეკონომიკა“ აერთიანებს საერთაშორისო ეკონომიკას, გეოპოლიტიკას და სტრატეგიას, და შესაბამისად, ხაზს უსვამს ეკონომიკური ძალის მნიშვნელობას გლობალურ დინამიკაში.

ეკონომიკური პოლიტიკის გეოპოლიტიკურ ინტერესებთან კავშირის შესწავლისას, სტატია იკვლევს, თუ როგორ იყენებენ სახელმწიფოები ეკონომიკურ ინსტრუმენტებს ძალაუფლების დასამტკიცებლად, რეგიონალური ჰეგემონიების მანევრირებისა და სტრატეგიული მიზნების დასაცავად. სტატიაში ხაზგასმულია ტრანსფორმაციული გავლენა ისეთი მოვლენებისა, როგორცაა Brexit, COVID-19 პანდემია და რუსეთის შეჭრა უკრაინაში 2022 წლის თებერვლის თვეში. შესაბამისად, აღნიშნულ მოვლენებზე დაყრდნობით, ხაზგასმულია თანამედროვე გამოწვევების პირობებში ეკონომიკური დიპლომატიის მნიშვნელობა.

არსებული ეკონომიკურ-პოლიტიკური ლანდშაფტიდან გამომდინარე, საგულისხმოა, რომ სახელმწიფოებმა უნდა მიიღონ ფრთხილი და გაცნობიერებული გეოეკონომიკური სტრატეგიები, რათა ეფექტიანად დაიცვან თავიანთი ეროვნული ინტერესები. სტატიაში აღნიშნულია სწორედ ინოვაციური მიდგომების აუცილებლობა თანამედროვე გეოპოლიტიკური სირთულეების გადასაჭრელად და ურთიერთდაკავშირებულ სამყაროში სტრატეგიათა შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად.

საკვანძო სიტყვები: გეოეკონომიკა, გეოპოლიტიკა, ეკონომიკური პოლიტიკა, მსოფლიო ეკონომიკური წესრიგი, საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობები.

შესავალი

დღევანდელ კომპლექსურ გლობალურ ლანდშაფტში, გეოეკონომიკური სტრატეგიის კონცეფცია ჩნდება, როგორც სასიცოცხლო მნიშვნელობის მქონე ინსტრუმენტი ეკონომიკისა და გეოპოლიტიკის სინქრონული არსებობისათვის.

სტატია იკვლევს გეოეკონომიკური სტრატეგიის არსს თანამედროვე გეოპოლიტიკური გამოწვევების ფონზე. იგი ასახავს, თუ როგორ იყენებენ სახელმწიფოები ეკონომიკურ ძალას თავიანთი სტრატეგიული ინტერესების წინსვლისთვის, იყენებენ რა ისეთ ინსტრუმენტებს, როგორცაა სავაჭრო პოლიტიკა და ფინანსური სანქციები გლობალური საქმიანობის სირთულეებში ნავიგაციისთვის.

როდესაც ჩვენ ვხედავთ ისეთი მოვლენების ტრანსფორმაციულ გავლენას, როგორცაა Brexit და COVID-19 პანდემია, გეოეკონომიკური სტრატეგიების მნიშვნელობა სულ უფრო აშკარა ხდება. მრავალპოლარული კონკურენციიდან ეკონომიკასა და უსაფრთხოებას შორის ტრადიციული საზღვრების დაბინდვამდე, გეოეკონომიკა გვთავაზობს

ყოველსაშუალოდ ჩარჩოს თანამედროვე გეოპოლიტიკის გასაგებად.

გეოეკონომიკური სტრატეგიის თანამედროვე შესწავლა სცილდება დისციპლინურ საზღვრებს. იგი იძენს შეხედულებებს ეკონომიკის, პოლიტიკური მეცნიერებისა და საერთაშორისო ურთიერთობებიდან. მისი თეორიული საფუძვლების, პრაქტიკული გამოყენებისა და სტრატეგიული შედეგების გაანალიზების საფუძველზე, სტატია მიზნად ისახავს გლობალური ეკონომიკური წესრიგის ფორმირების პროცესში გადანყვებილების მიღებისთვის საჭირო გარემოებების კვლევას.

საკითხი 1: გეოეკონომიკა და მასზე ზემოქმედი ფაქტორები

გეოეკონომიკა შეისწავლის, თუ როგორ ფუნქციონირებს ეკონომიკა საერთაშორისო გარემოში. ეს ძირითადად არის შრომის, კაპიტალისა და ბაზრის გლობალური მოძრაობის კვლევა. ამგვარად, გეოეკონომიკის კონცეფცია ურთიერთქმედებს სახელმწიფოების გეოგრაფიულ და დემოგრაფიულ

THE NEW ECONOMIST / ახალი ეკონომისტი

ასპექტებთან და, შესაბამისად, გავლენას ახდენს მათ პოლიტიკაზე საერთაშორისო ვაჭრობისა და კომერციის მიმართულებით. გეოეკონომიკა ასევე გვანვდის ინფორმაციას ყველაზე დიდი ეკონომიკური სიძლიერის მქონე სახელმწიფოების შესახებ და იმაზე, თუ როგორ მოქმედებენ ისინი გლობალური ძალაუფლების სტრუქტურაზე.

გეოსტრატეგია არის სახელმწიფოთა შორის პოლიტიკის შემუშავების პრაქტიკული სამყარო საერთაშორისო დონეზე. ის ძირითადად აცნობებს სახელმწიფოებს, ჩამოაყალიბონ სტრატეგიული კურსი, თუ რომელი პოლიტიკა უნდა გაატარონ საერთაშორისო წესრიგის თვალსაზრისით საკუთარი პოზიციის გასაუმჯობესებლად. ეს შეიძლება მოიცავდეს პოლიტიკას, რაც სახელმწიფო აქცევს მსოფლიოში გამორჩეულ ძალად, ან ჩამოაყალიბდეს ლიდერ ეკონომიკურ ძალად რეგიონში. აღსანიშნავია, რომ გეოსტრატეგიის ჩამოყალიბებაში გადაწყვეტ როლს თამაშობს ქვეყნის გეოგრაფიული მდებარეობა.

მნიშვნელოვანია, რომ გეოეკონომიკური ინტერესები ქვეყნის პოლიტიკურ ინტერესებთან იყოს ჰარმონიაში. თუ გავითვალისწინებთ ეკონომიკაში მიმდინარე უარყოფით ექსტერნალიებსა თუ სხვა ფაქტორებს (უმუშევრობა, მიგრაცია და ა.შ.), კრიტიკულად აუცილებელია ქვეყნის მთავრობებმა კომპლექსური ღონისძიებები გაატარონ ეკონომიკურ-პოლიტიკური მექანიზმების შემუშავებითა და გეოპოლიტიკური ამოცანების ამოხსნის მიმართულებით. ზოგადად, გეოეკონომიკა შეიძლება წარმოვიდგინოთ, როგორც საერთაშორისო ეკონომიკის, გეოპოლიტიკისა და სტრატეგიის ურთიერთკავშირი.

ტერმინი „გეოეკონომიკა“ ლექსიკონში 1990 წელს ედვარდ ლუტვაკის სტატიით გამოჩნდა. ამ პერიოდში საბჭოთა კავშირის დაშლის პროცესი დაიწყო. ლუტვაკი ამტკიცებდა, რომ ცივი ომის შემდეგ სამხედრო ძალაუფლების მნიშვნელობამ ადგილი დაუთმო გეოეკონომიკურ ძალას. გეოეკონომიკა, როგორც საგარეო პოლიტიკური სტრატეგია გულისხმობს სახელმწიფოების მიერ ძალაუფლების ეკონომიკური საშუალებების გამოყენებას სტრატეგიული ამოცანების გადაწყვეტის მიზნით.

ლუტვაკმა აღწერა სახელმწიფოებს შორის მეტოქეობის მთავარი ასპარეზი, არა როგორც სამხედრო, არამედ ეკონომიკური თვალსაზრისით. მან მოგვიანებით (1993) კოლაბორაციის საფუძველზე მოგვცა თავისი იდეების განხორციელების გზები სამი წლის შემდეგ გამოქვეყნებულ წიგნში. ევრო-

პასა და შეერთებულ შტატებში საბჭოთა საფრთხის გაქრობის გარდა, ის არ ითვალისწინებდა უახლოეს მომავალში რაიმე სამხედრო დაპირისპირებას.

გლობალური ეკონომიკური წესრიგი გამუდმებით განიცდის ცვლილებებს. მიუხედავად იმისა, რომ ნეოლიბერალური გლობალიზაცია თითქოს გადაურჩა 2008 წლის ფინანსურ კრიზისს, მისი ერთგვარი მახასიათებლები მომდევნო წლებში განვითარებული პოლიტიკური მოვლენებისათვის მოძველებული აღმოჩნდა. ამრიგად, ადრეული გეოეკონომისტების აზრით, ცივი ომის დასასრული არ უტოლდებოდა „ისტორიის დასასრულს“, რაც იწინასწარმეტყველა ფრენსის ფუკუიამამ (1992). ახალ გეოეკონომიკურ ეპოქაში, სახელმწიფოები კვლავ უნდა ესწრაფოდნენ მიზნებს სამხედრო საშუალებების ნაცვლად ეკონომიკური გზით.

გეოეკონომიკა შეიძლება განვსაზღვროთ ორი განსხვავებული მიმართულებით: 1. როგორც კავშირი ეკონომიკურ პოლიტიკას, ეროვნულ ძალებსა და გეოპოლიტიკაში მიმდინარე ცვლილებებს შორის. (სხვა სიტყვებით, ეკონომიკური ფენომენების გეოპოლიტიკური შედეგები); 2. ან, როგორც გეოპოლიტიკისა და ძალაუფლების ტენდენციების ეკონომიკური შედეგები. აღნიშნული ორივე მოსაზრება, რომ ეროვნული ძალაუფლების პროექციას აქვს ეკონომიკური შედეგები და პირიქით, რომ არსებობს ძირეულად ეკონომიკური ფენომენების გეოპოლიტიკური შედეგები, მიუთითებს გეოეკონომიკის საგანზე.

ნებისმიერ შემთხვევაში, გეოეკონომიკის ინტელექტუალური ფესვები მე-17 საუკუნის ევროპულ, ძირითადად ფრანგულ მერკანტილიზმშია ჩადებული. ბაზრების, რესურსებისა და სამხედრო დევნა, რომელიც მიზნად ისახავდა ქვეყანაში მეტი ექსპორტის განვითარებასა და ნაკლები იმპორტის ნახალისებას, და იაფად შესყიდვისა და ძვირად გაყიდვის პრინციპებს, წინ უძღოდა თავისუფალი ვაჭრობისა და laissez-faire-ს იდეებზე დაფუძნებული თანამედროვე ეკონომიკის გამოჩენას. გეოეკონომიკა არ ემთხვევა ტრადიციულ გეოპოლიტიკას, რადგან ის მოიცავს და აძლიერებს ეკონომიკურ განზომილებას, როგორც სტრატეგიულ ასპექტს. გეოეკონომიკა კვეთს ეკონომიკური და გეოპოლიტიკური სფეროების საშუალებებსა და მიზანს.

გეოეკონომიკის ანალიტიკურ ჩარჩოებში, ცენტრალურ ადგილს იკავებს ეკონომიკური ძალა გეოპოლიტიკური ძალაუფლების მდგრადობისათვის. სამხედრო ძალის, დოპლომატიური აპარატის, სადაზვერვო სამსახურების შენარჩუნებაც კი,

განპირობებულია ეკონომიკური ძალაუფლების განხორციელებით. შესაბამისად, შეიმჩნევა, რომ გეოეკონომიკური სტრატეგია ეფუძნება ეკონომიკური რესურსების გამოყენებას პოლიტიკური მიზნებისათვის, თუმცა, ამ გამოყენებამ შეიძლება ეკონომიკური მოგებაც კი მოიტანოს.

ეკონომიკური ინსტრუმენტების გამოყენება ეროვნული ინტერესების ხელშეწყობისა და დაცვისათვის, ასევე მომგებიანი გეოპოლიტიკური შედეგების მისაღებად, გეოეკონომიკის სინთეზად გვევლინება. (Blackwill and Harris) გეოპოლიტიკა ერთი მხრივ ანალიზის მეთოდია, მეორე მხრივ - სახელმწიფო პრაქტიკა. გეოეკონომიკა ეხება იმის ანალიზს, თუ როგორ ავითარებს და ახორციელებს სახელმწიფო ძალაუფლებას ეკონომიკური პერსპექტივიდან და არა მკაცრად გეოგრაფიული პერსპექტივიდან. ამრიგად, გეოეკონომიკა აერთიანებს გეოპოლიტიკის ლოგიკას ეკონომიკურ ინსტრუმენტებთან. აღქმა, რომ ეკონომიკა იძენს ახალ განზომილებას გლობალური ძალაუფლების განაწილებაში, აყალიბებს რესურსების განლაგებას, როგორც ცენტრალურ ფაქტორს სახელმწიფოთა შორისი კონკურენციის სტატუსის გაგებისათვის.

ჩვენს სამყაროში გლობალური ნაკადები და ურთიერთკავშირები, სახელმწიფოს სტრატეგიული იმპერატივები გაზრდილი იცვლება. ყველა სახელმწიფო უფრო და უფრო მეტადაა დამოკიდებული კაპიტალის, მონაცემების, საქონლისა და ადამიანების ეროვნულ უსაფრთხოებასა თუ კეთილდღეობაზე. შესაბამისად, მათთვის პრიორიტეტულად უნდა იქცეს დადებით ნაკადებზე მუდმივი წვდომის უზრუნველყოფა.

როგორც საგარეო პოლიტიკის სტრატეგია, გეოეკონომიკა გულისხმობს სახელმწიფოების მიერ ძალაუფლების ეკონომიკური საშუალებების გამოყენებას სტრატეგიული მიზნების რეალიზაციის მიზნით. ასევე, ანალიტიკური ჩარჩოს მსგავსად, გეოეკონომიკა ეხება საერთაშორისო ურთიერთობების რეალიზმს, მიუხედავად იმისა, რომ ის უფრო ორიენტირებულია ისეთ გეოგრაფიულ მახასიათებლებზე, რომლებიც საგარეო პოლიტიკისა და საერთაშორისო ურთიერთობებისათვის თანდაყოლილია.

შესაბამისად, გეოეკონომიკა ეხება ძალაუფლების ეკონომიკურ ბაზებს, რომლებსაც აქვთ მკაფიო გეოგრაფიული განზომილება: ზოგიერთ ქვეყანას აქვს რესურსები, რომლებიც სხვებს სჭირდებათ და ეს რესურსები ტრანსპორტირდება სტრატეგიულად გადამწყვეტი დერეფნების გასწვრივ.

ალტერნატიულად, გეოეკონომიკა ეხება იმას, თუ როგორ გამოიყენება ეკონომიკური ინსტრუმენტები კონკრეტული გეოგრაფიული ტერიტორიების გასაკონტროლებლად, როგორცაა რეგიონული ჰეგემონის გავლენის სფერო.

გეოეკონომიკის ეპოქა აღინიშნება იმით, რომ გლობალური წარმოება უფრო და უფრო სეგმენტირებულია, რაც თან ახლავს ტრანსნაციონალური სანარმოების, როგორც ძირითადი აქტორების ზრდას. უსაფრთხოების ისეთი საფრთხე, როგორცაა ტერორიზმი, ტერიტორიულ საზღვრებს არ უკავშირდება. გეოეკონომიკის განსაზღვრისას მისი განსაკუთრებული ტერიტორიული ლოგიკით, კოუენი და სმიტი ამტკიცებენ, რომ გეოეკონომიკა გადამწყვეტი იყო საერთაშორისო ურთიერთობებისათვის ცივი ომის დასრულებამდე დიდი ხნით ადრე: მე-20 საუკუნის დასაწყისში შეერთებული შტატების მიერ გლობალური ძალაუფლების მოპოვება აგრეთვე ეხებოდა თავისუფალ ვაჭრობას ან უფრო მეტიც, „სიმდიდრის დაგროვებას ბაზრის კონტროლის გზით“.

საკითხი 2: გეოეკონომიკა თანამედროვე მოთხოვნების წინაშე

გლობალური ეკონომიკური წესრიგი ახალი გამოწვევების წინაშეა. ტრამპის მმართველობამ, ბრექსიტმა და COVID-19-მა, მსოფლიოს სხვა ცვლილებებთან ერთად, უდიდესი წვლილი შეიტანა ძველი გლობალური მმართველობის ნაცნობი რეჟიმების დაშლაში. BREXIT-მა საპირისპირო დაუმტკიცა ევროკავშირთან დაახლოების ტრადიციულ აღქმას. ტრამპიზმმა აჩვენა, რომ შესაძლებელია და სასურველი გლობალური ინსტიტუტების ძირეული შეცვლა. COVID-19-მა კი მტკივნეული გაკვეთილების საფუძველზე ცხადვყო, რომ უაღრესად ურთიერთდამოკიდებული, მაგრამ არათანაბარი და არასტაბილური გლობალური პოლიტიკური ეკონომიკა უფრო ამძაფრებს, ვიდრე ხელს უწყობს ვირუსების გავრცელების შეკავებას.

აქედან გამომდინარე, თუ 1990-იანმა წლებმა მოიტანა წინასწარი „ისტორიის დასასრული“ (ფუკუიამა, 1992), 2020-იანი წლები იქცა თავის მხრივ „ისტორიის დასასრულის დასასრულად“ (Hochuli et al., 2021).

გლობალური პოლიტიკური ეკონომიკისათვის ეს ნიშნავს, რომ ნეოლიბერალური გლობალიზაციის დროს ფარდობითი ჰეგემონური სტაბილურობის ფაზის დაშლა იწვევს შედარებითი არასტაბილურობის ახალ ფაზას. დიდი ხნის განმავლობაში

უგულელებყოფილი კონკურენცია და კონფლიქტი ძალაუფლებისათვის, ბატონობისა და შედარებით მიღწევებისათვის კვლავ უფრო აქტუალური ხდება იმის გასაგებად, თუ საით მიემართება გლობალური პოლიტიკა მომდევნო ათწლეულში. მეცნიერები ფიქრობენ, რომ ნეოლიბერალური გლობალიზაციის ათწლეულების შემდეგ, გლობალური ეკონომიკური წესრიგი გარდაიქმნება. ის სულ უფრო მოუხერხებელი, რთული და ანტაგონისტური გახდება.

მკვლევართა დაკვირვების მიხედვით, სამხედრო, სახელმწიფოზე ორიენტირებული „მძიმე“ ძალაუფლების წინააღმდეგობრივი ფორმების მიღმა, დღევანდელი გლობალური ლანდშაფტი იმართება დაპირისპირებების, კონკურენციისა და თანამშრომლობის უფრო ეკონომიკური, ქსელზე ორიენტირებული და კომპლექსური ფორმებით.

აღსანიშნავია, რომ 2022 წლის თებერვალში რუსეთის მიერ გამოვლენილი აგრესია და საომარი მოქმედებების დაწყება უკრაინაში დროთა განმავლობაში სწორედ გეოეკონომიკურ ხასიათს იძენს: ეკონომიკური სანქციებიდან ენერგეტიკულ ემბარგოებამდე, მრავალი ინსტრუმენტი იქნა გამოყენებული რუსეთის შემოჭრის წინააღმდეგ.

გეოეკონომიკური კონკურენციისა და კონფლიქტის ზრდა ვაკუუმში არ ხდება. საერთაშორისო პოლიტიკის ბუნება იცვლება „ძველი“ წესრიგის ფარგლებში, რომელიც ძლიერ გავლენას ახდენს განვითარებადი წესრიგის ფორმაზე, მიმართულება და აგენტურ სივრცეზე. მაგალითად, ნეოლიბერალური გლობალიზაციის დროს, გლობალური ღირებულებების ჯაჭვები გაფართოვდა საზღვრებს მიღმა და ნაკლებ სავარაუდოა, რომ ისინი ითამაშებენ ნაკლებ როლს ძალაუფლებისა და სიმდიდრის განაწილებაში პოსტნეოლიბერალურ (და პოსტ-პანდემიურ) სამყაროში (Linsi, 2021).

გლობალური წარმოების ქსელები, რომლებიც აერთიანებს ღირებულებებისა და სიმდიდრის ჯაჭვებს და გაზრდილი ქსელის მსგავსი ურთიერთდამოკიდებულებები გლობალურ პოლიტიკურ ეკონომიკაში, ასევე, გავლენას მოახდენს მომავალ გეოეკონომიკურ კონკურენციაზე. ახალი ტიპის აქტორებსაც კი, როგორცაა სახელმწიფო კაპიტალის ჰიბრიდები, სჭირდებათ მობილობა ასეთ არსებულ ქსელებში (Babić, 2021).

გეოეკონომიკურ სამყაროში ურთიერთდამოკიდებულება გლობალური ვაჭრობისა და ინვესტიციების ან გლობალური ღირებულებების ჯაჭვებისა და წარმოების ქსელების არსებობის გზით ხდება დაუცველობის წყარო და არა უფრო მჭიდრო

გლობალური ინტეგრაციის ძალა. მოკლედ, ცვალებადი გლობალური წესრიგი გადადის შედარებით სტაბილური ფაზიდან უფრო ტურბულენტურ გლობალურ პირობებში. გეოეკონომიკა ეს არის აბსოლუტურად ყველა ქვეყნის დამოკიდებულება გლობალურ ეკონომიკაზე, რაც ასე ცხადს ხდის მისი დახურვის საფრთხეს. შეერთებულ შტატებს სწყურია ენერგეტიკული დამოუკიდებლობა, ჩინეთს სურს შიდა მოხმარების სტიმულირება, გერმანიას სურს დაიცვას თავი მისი ეკონომიკური გადაწყვეტილებებისგან, რუსეთი ცდილობს გაილაშქროს დასავლური ბაზრებისა და აშშ-ს დომინირებულ ფინანსურ სისტემაზე.

გეოეკონომიკის უპირველეს გამოწვევად ეკონომიკური კეთილდღეობა გვევლინება. შეერთებული შტატები, ევროპა და სხვა განვითარებული ეკონომიკები, რთული ფისკალური მდგომარეობისა და სუსტი საყოფაცხოვრებო პოლიტიკური ჩართულობით, სულ უფრო ნაკლებად ცდილობენ სამხედრო ძალების პროექციით საგარეო პოლიტიკური მიზნების განხორციელებას. აღნიშნულის საკომპენსაციოდ, ისინი ცდილობენ გაზარდონ თავიანთი გავლენა გლობალურ ეკონომიკაზე (დოლარისა და ევროს ჩათვლით) და მრავალეროვნულ კორპორაციებზე, რომლებიც არსებობენ თავიანთ ქვეყნებში.

ეკონომიკური სანქციები, როგორც წესი „ორპირიანი მახვილია“. ქვეყანა, რომელიც სანქციებს გამოიყენებს, ზიანს აყენებს თავისსავე ბიზნესს და ვაჭრობას სამიზნე ქვეყანასთან. ამერიკულ კომპანიებს მოუწიათ, რომ ირანისგან შორს დაეჭირათ თავი, გერმანულ მანქანათმშენებელ კომპანიებს მოუხდათ ექსპორტის შემცირება რუსეთსა და საფრანგეთში. სანქციებს ასევე შეუძლიათ კონტრსანქციების პროვოცირება. 2014 წელს რუსეთმა უპასუხა დასავლეთის მიღებულ ზომებს იმპორტის აკრძალვით იმ ქვეყნებიდან, რომლებიც მოსკოვისკენ მიმართულ სანქციებს შეუერთდნენ. ამ ტენდენციის შედეგები ვითარდება, მაგრამ ისინი პოტენციურად გულისხმობენ კომპანიების „გლობალიზაციას“. ანუ, რამდენადაც კომპანიები საკუთარ მთავრობებზე დამოკიდებული არიან, ისინი სამომავლოდ კიდევ დაფიქრდებიან, ვიდრე უცხოურ ბაზრებზე ინვესტირებას გადაწყვეტენ.

ეფექტიანი გლობალური ლიდერობის არარსებობის პირობებში, გლობალური ნორმები და სტანდარტები იშლება - მიემართება მულტიპოლარული სამყაროსაკენ, სადაც დიდი ძალები ეჯიბრებიან თითოეულს სხვა ეკონომიკური საშუალებებით და რეგიონული ძალები კიდევ უფრო დიდ სამეზობლო

როლს ასრულებენ.

როდესაც მთავრობები იყენებენ გლობალური ეკონომიკის ინფრასტრუქტურას თავიანთი პოლიტიკური მიზნების მისაღწევად, ისინი სისტემის უნივერსალურობას გამოწვევის წინაშე აყენებენ და კიდევ უფრო მოსალოდნელს ხდის იმას, რომ სხვა ძალებმა შეზღუდონ მათი ძალაუფლება.

როდესაც მცირე ქვეყანა ზედმეტად დამოკიდებული ხდება ძლიერ რეგიონალურ ცენტრზე, მისი უნარი, რომ გარკვეული ეკონომიკური და სტრატეგიული შესაძლებლობები შეინარჩუნოს, მისთვის გარკვეულწილად იზღუდება. იმისათვის, რომ რეგიონული ჰეგემონების გვერდით მოქცევა თავიდან იქნეს არიდებული, უფრო მცირე სახელმწიფოებმა მეტი უნდა გააკეთონ თავიანთი რესურსების გაერთიანებისათვის, და დაუპირისპირდნენ ადგილობრივ დომინანტურ ძალებს ტანდემში.

ცივილიზებულ სამყაროს მეტად პრაგმატულობა მართებს გლობალური პრობლემების ძიების პროცესში. მხოლოდ ბრედონ ვუდსის უნივერსალურ პრინციპებსა და ინსტიტუციებზე დაყრდნობა არ კმარა, აუცილებელია რეგიონული და სუბრეგიონული საკითხების შესწავლა და ინტეგრირება პოლიტიკურ სისტემებში.

1990-იან წლებში ცივი ომის დასრულება გარდამტეხი მომენტი იყო გლობალური პოლიტიკის წარმართვაში. გეოპოლიტიკა, ტრადიციული მამოძრავებელი ძალა საგარეო პოლიტიკისა და სტრატეგიის მიღმა, შეიცვალა გეოეკონომიკით - ტერმინი, რომელიც აკრედიტებულია ამერიკელი სტრატეგისა და სამხედრო კონსულტანტის ედვარდ ლუტვაკის მიერ. მიუხედავად იმისა, რომ ტერმინი თავისუფლად არის განსაზღვრული, გეოეკონომიკა კარნახობს, რომ სახელმწიფოებმა გამოიყენონ თავიანთი ეკონომიკური და პოლიტიკის ინსტრუმენტები - როგორცაა საინვესტიციო პოლიტიკა, სასაქონლო შეზღუდვები და ფინანსური სანქციები - გეოპოლიტიკური მიზნების მისაღწევად, რითაც ხელს შეუწყობენ და გაზრდიან ეროვნულ ინტერესებს.

განსხვავებით მეცხრამეტე საუკუნის ბოლოსა, როცა მსოფლიო ეკონომიკა იმართებოდა მკაფიოდ შემოსაზღვრული ტერიტორიული იმპერიებით, ახალ გლობალურ წესრიგში აღნიშნული მდგომარეობა დაკორექტირდა. როგორც ჩანს, პროდუქტიული იქნება გეოეკონომიკის ზოგიერთი დეფინიციის გამოკვეთა ელემენტების მეშვეობით, რათა წარმართოს ანალიზი ახალ გამოწვევებზე და მის შესაბამის პოლიტიკაზე. ჯერ კიდევ 1990

წელს აღინიშნა, რომ გეოეკონომიკა ყოველთვის იყო საერთაშორისო ცხოვრების არსებითი ასპექტი და განიხილებოდა მისი მნიშვნელობა გეოპოლიტიკასთან მიმართებით. მეინსტრიმული გაგება მას „საერთაშორისო ეკონომიკის, გეოპოლიტიკისა და სტრატეგიის ურთიერთქმედებად“ აყალიბებს.

ეს გადასვლა სამხედრო გეოპოლიტიკიდან გეოეკონომიკაზე ძირითადად ეკონომიკური გლობალიზაციის შედეგად შექმნილი ურთიერთდამოკიდებულების შედეგია. მიუხედავად იმისა, რომ ტრადიციული გეოპოლიტიკა არ გამქრალა (და რეალურად არაფერი შეიძლება იყოს იმაზე ცუდი, ვიდრე უბრალოდ იარაღის გამოყენებამდე მისვლა; ძალაუფლება ასევე შეიძლება იყოს „რბილი“), მისი განხორციელება ახლა ეყრდნობა ჩვენი დროის იარაღს: ნაკლები ფოლადი და ბომბი, მეტი. კაპიტალი და სანქციები.

თუმცა, სახელმწიფოთაშორისი კონფლიქტების რაოდენობის ეს შემცირება არ ნიშნავს იმას, რომ სახელმწიფოებმა, განსაკუთრებით უმდიდრესმა და ყველაზე ძლიერებმა, უარი თქვეს თავიანთი ინტერესების დაცვაზე ან დაკისრებაზე. ეს უბრალოდ ნიშნავს, რომ ისინი მიდრეკილნი არიან გამოიყენონ ძალაუფლების სხვა ინსტრუმენტები, უფრო ეკონომიური, ვიდრე სამხედრო ხასიათის. ისინი იყენებენ გეოეკონომიკას, რომელიც საგარეო პოლიტიკის კონტექსტში შეიძლება განისაზღვროს, როგორც ეკონომიკური ინსტრუმენტების გამოყენება სხვა ქვეყნის პოლიტიკურ მიზნებზე გავლენის მოსახდენად. გლობალიზაციის ეპოქაში სანქციები გახდა მთავარი სახელმწიფოების ერთ-ერთი სასურველი ინსტრუმენტი, როდესაც მათ სურთ მოწინააღმდეგის დაძლევა. როდესაც სანქციები მოქმედებს, ლიბერალური გლობალიზაციის პოზიტიური ჯამური თამაში იქცევა ნულოვანი ჯამის თამაშად: ყველა ვერ იგებს, როცა გეოეკონომიკა შემოდის.

მემკვიდრეობითი არასტაბილურობა და დიდი დისბალანსი რეგიონის ბაზარზე ახალი გეოპოლიტიკური ტენდენციების კონტექსტში მოითხოვს სერიოზულ გეოეკონომიკურ სტრუქტურულ ცვლილებებს. განვითარება მომავალში იქნება განპირობებული ეკონომიკური და სოციალური ცვლილებებით და ბევრად უფრო დამოკიდებული იქნება შიდა ფაქტორებზე, ვიდრე გარე გარემოზე. მამასადამე, აუცილებელია განვიხილოთ შესაბამისი გადაწყვეტილებები: პროდუქტიული და ინოვაციური ეკონომიკა უნდა იყოს ევროკავშირის მუდმივი განვითარების სამიზნე, ხოლო მისი მთავარი ეკონომიკური პრიორიტეტი უნდა იყოს ყველა ეკონომიკური სისტემის ინდუსტ-

რიალიზაცია და იმ სექტორების რესტრუქტურისა-
ცია, რომლებიც იქნება ინოვაციების განვითარების
მამოძრავებელი ძალა.

დიპლომატიის მომავალი აისახება ეკონომიკურ
დიპლომატიაში. მსოფლიო ეკონომიკისა და პოლი-
ტიკის გლობალიზაციის პირობებში აუცილებელია
ახალი გადაწყვეტილებების და ახალი მსოფლიო
ბაზარზე შეღწევის საშუალების ძიება. ეკონომი-
კური დიპლომატიის როლი გულისხმობს დაცვას
ეროვნული ინტერესები საერთაშორისო ეკონო-
მიკურ ურთიერთობებში. ნებისმიერი ცდილობს
მიაღწიოს ყველაზე დიდ სარგებელს, თითოეული
ქვეყანა მიისწრაფის განსაზღვროს საუკეთესო
სტრატეგია და საკუთარი ბიზნესის კეთების ეკო-
ნომიკურად ოპტიმალური მიღწევის მცდელობისას
დაანესოს საზღვრები. ეროვნული ეკონომიკის ამ
განზრახვაში ისინი ხელს უწყობენ ტექნოლოგიურ
ინოვაციებს, რათა ეს სარგებელი მაქსიმალურად
მიუახლოვდეს განზრახულს. ქვეყნები აქტიურად
ცდილობენ განახორციელონ ძალისხმევა, მიუ-
ხედავად იმისა, თუ როგორ იმოქმედებს ეს სხვა
სახელმწიფოების ინტერესებზე. ლოგიკურია, რომ
ეს აუცილებლად წარმოშობს პოტენციური კონფ-
ლიქტების ლოგიკას. უნდა აღინიშნოს, რომ ყველა-
ზე მეტად მნიშვნელოვანი მიზანი გეოეკონომიკურ
პოზიციონირებაში არ არის უმაღლესი შესაძლო
სტანდარტის მიღწევა, არამედ მსოფლიო ეკონო-
მიკაში სასურველი როლის მოპოვება, გაღრმავება
და შენარჩუნება.

დასკვნა

გეოეკონომიკური სტრატეგია ასახავს ეკონო-
მიკურ ძალებსა და გეოპოლიტიკურ იმპერატივებს
შორის არსებულ რთულ ურთიერთკავშირს, რომ-
ლებიც აყალიბებენ თანამედროვე გლობალურ ლან-
დშაფტს. სახელმწიფოები ფლობენ ეკონომიკურ
ძალას სტრატეგიულად რთული გეოპოლიტიკური
გამონვევების გადასაჭრელად.

მრავალპოლარული კონკურენციის ზრდა და
ტრადიციული საზღვრების დაბინდვა ეკონომიკასა
და უსაფრთხოებას შორის ხაზს უსვამს გეოეკო-
ნომიკის მნიშვნელობას თანამედროვე სახელმწი-
ფოებრიობაში. სამომავლოდ, გეოეკონომიკური
სტრატეგიები გააგრძელებს გლობალური დინამი-
კის ფორმირებას, გავლენას მოახდენს ენერჯის გა-
ნაწილებაზე და საერთაშორისო ურთიერთობებზე.

სამეცნიერო ნაშრომებზე დაყრდნობითა და თა-
ნამედროვე გამონვევების შეფასების საფუძველ-
ზე, შესაძლოა აღინიშნოს, რომ გეოეკონომიკური
პრინციპების დაცვით და ინტერდისციპლინური
თანამშრომლობის ხელშეწყობით, პოლიტიკის
შემქმნელებსა და მეცნიერებს შეუძლიათ გადა-
ლახონ თანამედროვე გამონვევები გეოეკონომი-
კური სტრატეგიის შესწავლისა და გაანალიზების
საფუძველზე. კერძოდ, მნიშვნელოვანია ეკონო-
მიკური ძალაუფლების მუდმივ შესაბამისობაში
მოყვანა გეოპოლიტიკის იდეასთან და 21-ე საუ-
კუნის შესაბამისი ადაპტირებული პოლიტიკის
შემუშავება.